

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום רביעי כ"ח תמוז תשע"ח | דף היומי בבלי: זבחים פט.
דף היומי בהלכה: מסעיף ד' עד תחילת סימן שי"ח.
מוסר: לקוטי אמרים פרק י"א מ"זאם כ"ן עד תחילת פרק י"ב.
קנין חכמה הלימוד השבועי: פרק י' והנה ודאי כי מלאכה' עד פרק יא 'והנה דברתי עד הנה'.

הדף היומי בהלכה

האם ניתן להכין משקה תה בשבת באמצעות 'שקיות תה'?

נעשה בתה עצמו. ויש אומרים שאסור להניח עלי תה, ופולי קפה וקקאו, בלתי מבושלים, אף ביכלי שלישי, שהרי עינינו רואות שהם מתבשלים אף בו; ויש אומרים שלכן אסור להניחם במים שאינם פושרים, בכל כלי שהוא; אולם, יש אומרים ששינוי צבע המים מחמתם אינו מורה על בישול, שהרי הוא נעשה אף במים קרים, ולכן מותר להניחם בכלי שלישי.
[משנ"ב שיח, לט; ביאורים ומוספים דרשו, 51-50; וראה ביה"ל ד"ה היא]

עלי תה ופולי קפה שאינם מבושלים, יתכן שנחשבים ל'קלי הבישול' (ראה תקציר לאתמול), ולכן אסור לערות עליהם מים חמים אף מיכלי שני. וייבוש העלים הנעשה לפני אריזת התה לשיווק, אינו נחשב אף כאפייה, ולכן אין להקל בבישולם אף לדעת המקלים בבישול אחר אפייה (ראה תקציר למחר). ושקיות תה - יש אומרים שמתור לערות עליהם מכלי שני, כיון שעירוי מבשל רק את השכבה החיצונית, והשקית היא השכבה החיצונית; ויש חולקים, אם משום שיש לחשוש שהעירוי מבשל יותר מהשכבה החיצונית, ואם משום ששקית מנוקבת אינה נחשבת כשכבה החיצונית, והבישול שעל ידי העירוי

הדף היומי בהלכה

האם מותר לשפוך מים מהמיחם ישירות על קפה נמס?

מכלי שני, ואין לחשוש לכך שהעירוי מבשל את מרכיבי התה הבלולים במים - שיתכן כי הם 'קלי הבישול', כנ"ל - כיון שאין בהם ממשות. ואבקות קפה ותה הנמסות במים, שכל מרכיביהן מבושלים - מותר לערות עליהן מים חמים אף מכלי ראשון; אך יש אומרים שכיון שנמוחים לחלוטין ונעשים נוזליים, יש בהם איסור בישול, כדן תבשיל נוזלי שהתקרר, ומותר להניחם רק בכלי שני.
[משנ"ב שיח, לט, ושעה"צ סג; ביאורים ומוספים דרשו, 52, 55, 56 ור"ה; וראה ארחות שבת א, פ"ג]

בהמשך לאמור: יש אומרים שאף בעלי תה מבושלים, כל שיוצא צבע מהעלים כשמערה עליהם מים חמים, יש בכך חשש איסור בישול; וכל שכן כאשר העלים מעורבים במים שבושלו בהם, והמים כבר התקררו, שאז יש איסור בישול במים אלו כשמערה עליהם מים חמים מיכלי ראשון, כדן תבשיל נוזלי שהתקרר (ראה תקציר לשלשום). ולכן, עדיף שלא להשתמש בעלי תה בשבת, ויש להכין לפני השבת 'מי תמצית' מבישול העלים, אשר באמצעותם יכין את המשקה בשבת; וכיון שמים אלו כבר התבשלו, מותר לערבם בכלי שני. ותמצית שהוכנה במים קרים, ללא בישול, מותר לערות עליה מים חמים

הדף היומי בהלכה

כיצד נכין בשבת משקה תה קפה וקקאו - לכתחילה?

מים חמים מיכלי שני, כאמור לעיל; ואם התמצית טרם הצטננה, מותר אף לערות עליה מים חמים אף מיכלי ראשון. וראה לעיל בנוגע לאבקות הנמסות במים. ולדעת החזון איש, כוס שמערים לתוכה מהמיחם, נחשבת כ'כלי ראשון', ולכן נהג להכין כוס תה בעזרת שלוש כוסות: לכוס אחת היה מערה מים מהמיחם, מעביר את המים לכוס שנייה, ומערה ממנה על תמצית התה המונחת בכוס שלישי.
[משנ"ב שיח, לט, ושעה"צ טו-סו; ביאורים ומוספים דרשו, 53 ור"ה; וראה עוד שם]

יש אומרים שיש איסור מלאכת 'צובע' במאכלים ובמשקאות, ויש האוסרים זאת רק כאשר כוונת האדם לצביעה. והלכה כדעת המקלים, אך רצוי להחמיר בדבר. ולפיכך, בעת הכנת תה, קפה וקקאו, בשבת, רצוי שלא לערות את התה, הקפה והקקאו, לתוך המים, כיון שנתנית הצבע לתוך המים היא דרך צביעה, כלומר, שדרך הצובעים להכניס את הצבע לתוך המים; אלא יש לערות את המים על גביהם, כיון שנתנית המים על גבי הצבע היא שינוי מדרך הצביעה. ואם תמצית התה מבושלת ואין בה עלי תה בלתי מבושלים, ניתן לערות עליה

כאשר הגיעה משאית ההובלה לביתו, פרקו הסבלים מייבש כביסה, ולפתע נכשלו בדרכם והוא נפל מידיהם על הרצפה והיה צורך להחזירו ולהחליפו. גם במקרה שרכש נתגלתה תקלה...

קנה בתשעת הימים בזול, ושילם ביוקר

ויהי לפלא - כאשר הגיעה משאית ההובלה לביתו, פרקו הסבלים מייבש כביסה, ולפתע נכשלו בדרכם והמייבש נפל מידיהם על הרצפה והיה צורך להחזירו ולהחליפו. גם במקרה שרכש נתגלתה תקלה: עד מהרה גילו שהטרמוסטט לא עובד, והוצרכו להחליפו במקרה חדש, והיתה עוגמת נפש גדולה מקניה זו. (נר לשולחן שבת מתוך מנהגי מהרי"צ הלוי)

באחת השנים בתשעת הימים, נשאל הגאון רבי יוסף צבי דינר ראב"ד לונדון האם מותר לקנות ביריד שבו נמכרו מוצרי חשמל במחיר מוזל. בתשובתו הורה, שאע"פ שמעיקר הדין אפשר להקל בזה מפני שהוא דבר האבד, מכל מקום אין רואים סימן ברכה בזה. אולם השואל העדיף לסמוך על עיקר הדין ולא לחוש לדברי רבנו, ורכש כמה מוצרי חשמל.

פניני הפרשה

סיפור מרן הגר"נ קרליץ שליט"א: "פעם הגיע לבי"ד יהודי שאינו שומר מצוות, שהסכים לקבל דין תורה. לאחר זמן פגשתי אותו והיה ניכר שהתחיל לשמור מצוות. שאלתי אותו מה השפיע עליו..."

וגם: כיצד יכול הדיין לדעת מי מבעלי הדין דובר אמת ומי דובר שקר?

כך שצורת ישיבת הדיינים לא תהיה באופן המשדר ריחוק, ואמר: 'צריך שבעלי הדין ירגישו ששומעים אותם'. לכן לא הסכים שיהיה שולחן נפרד לדיינים, ועד היום הדיינים ובעלי הדין יושבים סביב שולחן אחד".
פעם נשאל רבנו: כאשר באים לבית הדין שני אנשים שנראים כיראי שמים, איך אפשר לדעת מי הרמאי ומי דובר אמת? בתחילה שתק רבנו, אבל לאחר שהפצירו בו נענה ואמר: "ה' שם בפיו של הרמאי שיכשל בלשונו ויאמר טענות שיש בהן הודאת דין" (עי' פירוש הגר"א על הפסוק [משלי כב יב] 'עיני ה' נצרו דעת ויסלף דברי בגד' - 'עיני ה' שומרים את הצדיקים לבל ישכחו את הדעת, ודברי הרמאי הוא מסלף בכדי שיוודע רמאותו"). שאלוהו: "ומה עושים כשזה לא קורה?". לאחר שתיקה ארוכה השיב רבנו: "במקרה כזה הדיין צריך לפשפש במעשיו ולעשות תשובה, בראותו שלא מסייעים לו מן השמים...". (נשיח בחוקר' מתוך 'הליכות שני')

שְׁמַע בֵּין אֲחֵיכֶם וּשְׁפֹטֶתֶם יָדֶק (דברים א טז)

סיפור רבנו הגר"נ קרליץ שליט"א: "לאחד הדיינים בבית הדין הגיע בעל דין שאינו שומר מצוות, שהסכים לקבל דין תורה. לאחר זמן פגשתי אותו, והיה ניכר עליו שהתחיל לשמור מצוות. שאלתי אותו מה השפיע עליו, והשיב: 'אמנם אף אחד לא דיבר איתי על כך, אבל כשראיתי איך מתנהל דין תורה, כיצד הדיינים שוקלים ודנים בזהירות רבה כל פרט ורק האמת עומדת בפניהם, הדבר הותיר בי רושם עז ולכן חזרתי בתשובה".

פעם נשאל רבנו, מדוע בבית דינו אין משתיקים את בעלי הדין כאשר הם עוברים את הגבול. נענה רבנו והשיב: "כאשר בעלי הדין שקועים בויכוח סוער, בלהט הויכוח נשמעים דברים רבים שלא נאמרו קודם. וככל שהם מדברים יותר, בדרך כלל ניתן לתפוס מי מדבר אמת ומי דובר שקר...".
שח חתנו של רבנו הראב"ד הגאון רבי שריאל רוזנברג שליט"א: "רבנו עמד על

ענינא דיומא - תשעה באב

האם ישנה מצות תלמוד תורה בתשעה באב?

ולדעה האחרת מצות לימוד התורה קיימת גם בתשעה באב, בחלקים המותרים, וכן דעת כמה מהאחרונים ומפוסקי זמננו.
ונוהגים שלא ללמוד תורה כבר בערב תשעה באב מחצות היום ואילך, כי אם בחלקים המותרים גם בתשעה באב עצמו, משום שהתורה משמחת את לב הלומד, ומה שלומד האדם מחצות היום ואילך תפוסה בו מחשבתו גם בלילה, ונמצא שנכנס לאבילות בשמחה; ויש שהקלו בכך משום ביטול תורה וצער הלומדים. המשנה ברורה הכריע שאין למחות ביד המַקל, וכך אכן נהגו בישיבת 'ראדין' על פי הוראתו; והחזון איש הורה כדעת המחמירים.
[שו"ע תקנ"ג, ב, רתקנ"ד, א, עם משנ"ב וביה"ל, וביאורים ומוספים דרשון]

מלבד איסורי האכילה והשתיה וכו' הקיימים בתשעה באב, אסור ללמוד תורה, מטעם שהיא משמחת את הלב, וכפי שנאמר: "פיקודי ה' ישרים משמחי לב"; ומותר ללמוד דברים שיש בהם סיפורי רעות, כספר איוב וכן חלקים מספר ירמיה, בדילוג פסוקי הנחמה שבהם. ואף דברים אלו יש ללמוד בצורה פשוטה, ולא בעיון ובהעמקה, בפלפול, בדרוש, או בקושיות ותירוצים, משום שאלה גורמים לשמחה; ויש שהתיר עיון הנצרך לשם הוראה הלכה למעשה. ויש שהתיר ללמוד את החלקים המותרים בהעמקה, והתיר גם לעסוק בדרושים ארוכים על מגילת איכה.
בגדר איסור זה מובאות שתי דעות בראשונים: לדעה אחת אין חיוב ללמוד תורה ביום זה, אלא שהחפץ ללמוד בחלקים המותרים רשאי לעשות זאת,

מאיזו שעה מותר לנקות את הבית בתשעה באב?

הדעת מוסחת מהאבילות בשל העיסוק המלאכה, יש לעשותה באמצעות גוי; ומלאכה באמצעות גוי מותרת אף בדבר שאינו אבד, למעט אם מדובר במלאכה הנעשית בפרסום רב, כבניית בית וכדומה. כמו כן, מכירת מוצרי מזון, כלחם וחלב וכדומה, מותרת אף לפני חצות.

[שו"ע תקנד, כב-כד, משנ"ב מג, מו, מח, מט ו-נ, ושעה"צ נג; ביאורים ומוספים דרשו,

66, 68 ו-72]

מנהג כל ישראל שלא לעשות בתשעה באב מלאכה הדורשת עיסוק ממושך, וכן שלא לעסוק במסחר. וחכמינו ז"ל אמרו, כי העוסק במלאכה או במסחר אף לאחר חצות היום ומסיה את דעתו מהאבילות, לא יראה ברכה במעשיו, כלומר, שלא ירויח מאומה במלאכתו ובמסחרו, ויש אומרים שאף יגרם לו הפסד בגינם. ואף הצעת מיטות, סידור הבית ונקיונו אסורים, ויש מעדות הספרדים שהקלו בכך לאחר חצות היום. ומנהג האשכנזים להקל בעשיית כל מלאכה לאחר חצות, אך יש להמנע מזאת כאשר הדבר גורם היסח הדעת מהאבילות. מלאכת 'דבר האבד' מותרת בתשעה באב אף לפני חצות היום, אך אם

קנין חכמה - מסילת ישרים

הטבחית הגויה שמה לב לפתע, כי כבר עברו מספר דקות ומשגיה הכשרות איננו מגיב ואינו מעיר לה מאומה. מיד חששה כי קרה משהו ופנתה להפשו...

שמר על אוזניו - והציל את חייו

לאחר מעשה התברר גודל הנס לו זכה אותו יהודי. אותה טבחית רגילה תדיר לפזם ולזמר בפיה, ועל כן בכל פעם שנכנס למסעדה ושמע את קולה, היה מעיר לה ומבקשה שתחדל. וכמו כן, כשתוך כדי עבודתה הייתה שוכחת וחוזרת לשיר, שוב היה חוזר וקורא לעברה - "ש ... ש ... ש..." וכך נמשך מנהגו רבות בשנים. אף באותו יום שאירע מה שאירע, כשהגיע למסעדה נהגה הגויה כמנהגה וזימרה בקול, ואף הוא כמנהגו גער בה ש... ש... ש... וכאן אירע הנס, כי באמצע עבודתה שכחה ושוב החלה לשיר, עד שלפתע שמה לב כי כבר עברו כמה דקות מזמירותיה והוא איננו מגיב. מיד הבינה כי קרה משהו, ופנתה לחפשו, ואז הבחינה במצבו והזעיקה את אנשי ההצלה. אילו לא היתה מבחינה בכך, מי יודע כיצד היה מסתיים הסיפור... אך בזכות הקפדתו ויראת השמים שלו, ניצלו חייו.

(ע"פ באר הפרשה)

'ועל זה הדרך אסרו בענין זה של העריות... יהיה באיזה חוש שיהיה, דהיינו בין במעשה, בין בראיה, בין בדבור, בין בשמיעה, ואפילו במחשבה' (מסילת ישרים פרק יא)

מעשה שאירע לאחרונה עם יהודי העובד כמשגיח במסעדה כשרה באחת מערי פולין, שלקוחותיה הם בעיקר יהודים שומרי תורה ומצוות המזדמנים למקום, איש איש וסיבתו.

יום אחד הבחינה הטבחית הגויה כי הוא יושב על כסאו בלא תזוזה, בתנוחה שהיתה נראית מוזרה בעיניה. היא חששה כי דבר מה אירע לו. היא זרקה לצידו אחד מהסירים הגדולים שברשותה, שחולל רעש גדול בנפילתו הארצה - ועדיין לא הגיב ולא זז. מיד הבינה כי יש דברים בגו והחשיה את אנשי ההצלה דפולין, הללו הגיעו במהרה ואכן גילו כי הוא עבר אירוע לבבי, וב"ה הצליחו להציל את חייו ברגע האחרון, העבירוהו לבית החולים שם, ותוך זמן קצר הוא הועבר להמשך טיפול בארץ ישראל, ולאחר מספר ימים השתחרר ב"ה כשהוא הולך על רגליו.

פניני הפרשה

הבחורים לא הבינו את פשר דבריו של ה'חפץ חיים'. הרי הם מתכוונים עתה לעבור למיר ללמוד שם בקביעות, ואם כן אין להם שום צורך באכסניה ובמקומות שהיו להם בישיבה בראדין?

הקב"ה מכניס בלבו של אדם גדול את המילים שהשומע צריך לשמוע

לברכם בברכה והצלחה, התחיל לשכנע אותם שלא כדאי להם לנסוע למיר, ואמר להם: "בשביל מה אתם צריכים לנסוע למיר? הרי עכשיו אתם מסודרים בישיבה, יש לכם מקום לשבת ומקום ללון, ואם עכשיו תעברו למיר - הרי כשתחזרו לא יהיה לכם כלום, ותצטרכו שוב לטרוח להשיג מקום בישיבה".

הבחורים לא הבינו מה הוא מדבר. הרי הם חושבים עתה לעבור למיר ללמוד שם בקביעות, ואם כן אין להם שום צורך במקום שהיה להם בישיבה בראדין, כי אין בדעתם לשוב אח"כ בחזרה לראדין.

הם נסעו למיר, ובסוף לא נקלטו בישיבה, ואחרי חצי שנה חזרו כולם בחזרה לראדין. ואז הבינו את כוונת דברי ה'חפץ חיים', שעתה היו צריכים שוב לטרוח הרבה עד שהשיגו מקום בישיבה ואכסניה לאכילה ולשתיה.

(שלמים מציון)

ואָקַח אֶת רֵאשֵׁי שְׂכֵמְיֶכֶם אֲנָשִׁים חֲכָמִים וְיָדְעִים וְאָתָּן אוֹתָם רְאשֵׁים עֲלֵיכֶם (דברים א טו). סיפר הגאון רבי בן ציון פלמן זצ"ל: שמעתי מהגרא"ל שטיינמן [זצ"ל], שכל אחד שנכנס אל ה'חפץ חיים' שמע מפיו דברים שהיה צריך לשמוע במצבו ובעניינו. וממרן הגרא"מ ש זצ"ל שמעתי, שדבר זה אינו מוכיח על רוח הקודש, אלא אדם גדול הקב"ה נתן לו סייעתא דשמיא ומכניס בלבו שידבר על הנושאים הללו שהשומע צריך להתחזק בהם. ואותו אדם אף אינו יודע למה הוא דווקא מדבר על כך, אלא כך הכניס לו הקב"ה בלבו לדבר ולומר. והגרא"ל [זצ"ל] הוסיף וסיפר עוד כמה עובדות על כך, ואחת מהן היא, שהיתה קבוצת בחורים שלמדו בראדין, ולאחר כמה שנים שלמדו שם החליטו לעבור ללמוד בישיבת מיר. לפני שיצאו מראדין נכנסו אל ה'חפץ חיים' כדי לקבל ממנו ברכת הדרך שיצליחו בישיבה החדשה. אולם ה'חפץ חיים', במקום

הגנב האמריקאי שהוכתר כרב קהילה, שר הדואר שהפך לדזור פשוט, וכיצד הניס ראש הישיבה את הפורעים הנאצים

סקירה קצרה ותמציתית מפני עורך עלון 'לקראת שבת' הרב משה הרמן על התכנים המיוחדים שיופיעו בעלון השבוע אי"ה

פגם בדרשותיו, והללו חזרו באוזניו על משפט עוצמתי שנתר מהדהד בראשם ומונע אותם כל העת מהתדרדרות. חלק נכבד בגיליונו השבוע נסוב סביב הפסוק מהפרשה "הבו לכם אנשים חכמים" וגו' - על גדולתם, חכמתם וכוח הנהגתם של גדולי ישראל. בין השאר מופיע בגיליון לקט עובדות שסיפר הגר"מ שטרנבוך על רבו הגה"צ רבי משה שניידער זצ"ל - כיצד הניס כשהוא מעוטר בטלית ותפילין נאצים שבאו לישיבתו בפרנקפורט להכות בחורים, על עמידתו האיטנה שלא לקבל כסף ממחללי שבת עבור הישיבה, ועוד ועוד. בתוך צרור סיפורים מופלאים על הגה"צ רבי דב יפה זצ"ל, נקרא על הנהגה שקיבל על עצמו בגיל 13 14 - שלא לכופף עצמו למאכל. מדוע ביקש למחוק את הכיתוב 'שבת' ממגבעת שבתית שהועברה לשימוש ביום חול, ומה הסביר למקורבו שגילה אותו יום אחד שוכב על הרצפה ומעיין בספר. ועוד בגיליון: הגנב האמריקאי שהוכתר כרב קהילה; מדוע לא רצה הגר"י צדקה להכניס מכשיר טלפון לביתו במשך שנים רבות, וכאשר הסכים סוף סוף - למי עשה את השיחה הראשונה? ומדוע כינה הגר"מ שולמן את שר הדואר של מדינת ישראל - "דזור". לצד כל זאת נמצא בגיליון תכנים נבחרים ומאלפים מענייני דיומא - צום תשעה באב. סיפורים ועובדות על אבלם של גדולי הדורות, בירורי הלכה ומנהג, טעמים והסברים על מבנה מגילת איכה והקינות, ועוד ועוד.

שבת מיוחדת ניצבת לפתחנו - שבת דברים חזון, ט' באב נדחה, שמיד לאחריה ביום ראשון חל צום ט' באב. שבת אינה זמן של אבלות חלילה. אמנם, מלבד הצער והאבל על החורבן, אנו מחדדים בתקופה זו יסודות חשובים ומרוממים של ציפיה לגאולה וכמיהה לבנין בית המקדש, שגם - ובעיקר - בשבת קודש ניתן להעמיק בהם ולחוש אותם. בגיליון השבוע משובצות יריעות נבחרות מטובי המגיידים שליט"א על מעלת הציפיה לישועה, על הכמיהה לגאולה אצל צדיקי וגאוני הדורות, ועל המדרגות הרוחניות שאליהן ניתן להעפיל דווקא בזמנים חשוכים לכאורה, וכמאמר הצדיקים: "כל רודפיה השיגוה בין המצרים" - מי שרודף אחר הקב"ה, יכול להשיגו בימים אלה של 'בין המצרים'. נקרא את סיפורו של יהודי ניצול אושוויץ, על רגעים מיוחדים ומרוממים שחוה דווקא בשעה שנצטווה לטבול בתוך בור עם חומר חיטוי חריף, ועל היום בו עמד לצאת את שערי המחנה לאחר ארבע שנות סבל, וחש כמו בשעת נעילה של יום הכיפורים. נלמד גם כיצד להביט על הצרות והבעיות היומיומיות הסובבות אותנו, כיצד להעניק להן את הפרופורציה הנכונה, וכמה גדולה התועלת שאנו מקבלים מהן. עד כמה חשוב להחזיר אל הלב את ההכרה בצער השכינה הקדושה על כל חטא וריחוק של יהודי, ועד כמה גדול כוחה של הבנה זו לחולל נפלאות, נלמד מעדותו של אחד מגדולי המעוררים בדורנו, שפגש נערים שהשתתפו

השו"ת היומי

חולה שהוצרך לאכול בתשעה באב, מה יעדיף: הרבה לחם, או קצת בשר?

משולחנו של הרה"ג רבי מרדכי הלוי שוורצבורד שליט"א מורה הוראה 'נאות שמחה' - מודיעין עילית

שאם הותר לחולה ככותבת אחת אסור בככותבת נוספת, אולם השבט הלוי (ח"ד סי' נ"ו) כתב שזה רק דרך חומרא כדי להשתתף בצער הצום, אבל מן הדין מותר לחולה לאכול כל צרכו. נמצא אם כן שמעיקר הדין אין הגבלה על כמות האוכל המותרת לחולה. ולעומת זאת בשר הרי אסור לאכול מן הדין, כמבואר בתחלת סימן תקנ"ב לגבי סעודה מפסקת. ואף שדעת הגר"י זצ"ל שסעודה מפסקת חמורה יותר מתשעה באב בעצמו, מ"מ בוודאי שיש איסור מן המנהג לא לאכול בשר בתשעה באב, ואף במוצאי תשעה באב כמבואר בסי' תקנ"ח, ומלבד זאת, לדעת כמה ראשונים מבואר שתשעה באב חמור יותר, ואכמ"ל.

שאלה: חולה הצריך לאכול בתשעה באב, ואם יאכל פת יצטרך לאכול כמות גדולה של לחם כדי לחזק את לבו, ואם יאכל בשר ככותבת אחת יועיל לחזקו ולא יצטרך להרבה אוכל. האם נתיר לו לאכול בשר בתשעה באב? או שכיון שמבואר בגמרא תענית (ל:) שהאוכל בשר בסעודה מפסקת עליו הכתוב אומר "ותהי עונתם על עצמותם", אסור לו לאכול בשר, ויאכל פת כפי הנצרך לחזק את לבו. **תשובה:** נראה שיאכל פת ולא בשר, והטעם, שבעיקר הדין של חולה בתשעה באב נפסק בשו"ע (סי' תקנ"ד ס"ו) שמאכילים אותו גם בלי אומד אם יסתכן במניעת אכילה, ורק בחשש הדבקות במגפה כתב הבה"ל שם שיש לאכול פחות מכשיעור, כיון שאינו חולה עדיין. ואמנם החת"ס (או"ח סי' קנ"ז) כותב

”אם היית אומר לי לפני 11 שנים שאצליח להיבחן למעלה מ-140 מבחנים בלי להחסיר אפילו אחד, לא הייתי מאמין”

שיחה מרתקת עם הרב אברהם איגל, אחד מ-12 הנבחנים המופלאים של 'דרשו' שמעולם לא החסיר מבחן ב'דף היומי בהלכה' במחזור הראשון ובמחזור הנוכחי

יעקב א. לוסטיגמן

של ידע בהלכות שלפני כן היו פחות מוכרות לי". הרב איגל סיים את כל המשנה ברורה, עם הביאור הלכה, והשער הציון, בלי לדלג על אף אות. הוא נבחן במסלול המתקדם יותר של התוכנית, הכולל שאלות גם על הביאור הלכה, וזכה להצלחה רבה ב"ה. "לדעתי, ללמוד משנה ברורה בלי 'ביאור הלכה', זה כמו ללמוד גמרא בלי רש"י", הוא מסביר. "הביאור הלכה" גם מרחיב ביתר שאת את פסקי המשנה ברורה, ובמקרים רבים מאוד יש בזה גם נפקא מינא להלכה. בנוסף הוא מביא דעות נוספות, ומתייחס למקרים שאליהם אין התייחסות בתוך המשנה ברורה. לא בכדי קבע החפץ חיים שלא ידפיסו לעולם את המשנה ברורה, בלי הביאור הלכה בצמוד".

הרב איגל מבהיר, שלכל אורך שנות הלימוד שלו, הוא מעולם לא חלה בימים שבהם היה מבחן, או נזקק לעשות משהו אחר בדחיפות על חשבון המבחן: "יש סייעתא דשמיא מיוחדת להצליח בזה. אחרת אין לזה הסבר שבמשך כל כך הרבה שנים יכולתי תמיד להתייצב ולהיבחן בלי שום הפרעות". ובכל זאת, גם ממנו לא נעלמו הקשיים לחלוטין. הוא זוכר שני מקרים כאלו, ושניהם בנסיבות משמחות.

"פעם אחת נסעתי עם רעייתי לבית החולים 'מעייני הישועה' בבני ברק לקראת לידת אחד מילדיי, וזה היה בזמן של המבחן. לשמחתי הרבה, יש מוקד של 'דרשו' בבית כנסת סמוך ל'מעייני הישועה' וכך יכולתי לצאת לזמן קצר, לעשות את המבחן, ולהספיק לחזור במהירות לבית החולים. זמן קצר לאחר מכן הגיע הרב נתן רוטשילד, מנהל מוקד המבחן של 'דרשו', ובנו של מייסד בית החולים הרב ד"ר משה רוטשילד. הוא חבר טוב שלי ושמע שאני נמצא ב'מעייני הישועה', אז הוא הביא לי טופס בחינה כי חשב שלא הספקתי לעשות את המבחן במוקד. הודיתי לו בחום, אבל סיפרתי לו שכבר הספקתי להיבחן... "פעם אחרת היה זה כשמישהו מקרובי משפחתי התחנן בזיווג שני, והחתונה היתה ביום שישי לפני הצהריים. הייתי חייב להשתתף באירוע המשמח. הלכתי למוקד הבחינה עם פתיחתו, וכשסיימתי את המבחן אשתי כבר המתינה לי בחוץ עם מונית שהסיעה אותי לחתונה שהתקיימה בעיר סמוכה.

"חשוב לציין שגם העובדה שמדובר ברשת ענקית של מוקדי מבחן של 'דרשו', עוזרת מאוד. כך יצא לי פעם להיות אצל קרוב משפחה בחיפה במהלך בין הזמנים, ויכולתי להיבחן במוקד שם, בנווה שאנן. או פעם אחרת שהייתי בפתח תקווה וגם שם מצאתי מוקד מבחן ויכולתי להיבחן בלי שום בעיה".

- יש לך 'טיפ' שיעזור לאנשים נוספים ללכת בדרך הזאת, לסיים את כל המשנה ברורה ולהיבחן מדי חודש בהתמדה כזאת?

"העצה הפשוטה והיעילה ביותר היא 'קובץ על יד ירבה'. לא להסתכל על זה כעל פרויקט של שנים ארוכות, אלא כמשימה לחודש או החודשיים הקרובים. ללמוד, להיבחן ולהתקדם הלאה אל החודש הבא. כל פעם להתמקד במה שיש לפניך כרגע. זה נכון ללימוד המשנה ברורה ונכון לכל דבר אחר בחיים שמצריך לעשות כבדת דרך כדי להשיג אותו בסייעתא דשמיא".

לפני כ-11 שנים יצא הרב אברהם איגל לדרך, והחל ללמוד ולהיבחן לפי סדר הלימוד של 'ה' היומי בהלכה', התוכנית של 'דרשו' ללימוד משנה ברורה על בסיס יומיומי. מאז כבר נערכו 140 מבחנים, הן חודשיים והן תקופתיים הנערכים אחת לחצי שנה, ובכולם הוא השתתף, מבלי להחסיר אף מבחן. בכך זכה הרב איגל למקום של כבוד ב'דרשו', ונחשב לאחד מ-12 הנבחנים המופלאים שלא החסירו אף מבחן מאז יצאה התוכנית לדרך על פי הנחייתם של מרנן ורבנן גדולי התורה ובראשם פוסקי הדור מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל ומרן הגר"ש ואזנר זצ"ל.

"האמת שזה לא כזה מסובך", אומר הרב איגל בפשטות. "אני לא רואה בזה כזאת גדלות. זכיתי לחבוש את ספסלי בית המדרש לאורך כל שעות היום, אני עוסק בלימוד כפרויקט מרכזי בחיים, וחלק מזמן הלימוד שלי מוקדש ללימוד משנה ברורה, דבר בסיסי ואלמנטרי שכל יהודי מחויב אליו.

"השאפיה שלי ללמוד ולסיים את כל ששת חלקי המשנה הברורה החלה לצמוח כשהייתי כבן 20, לפני 24 שנים. אז עוד הייתי בחור ישיבה, והחלטתי שאני רוצה לעשות את הצעד הזה. ניסיתי והתחלתי. זה לא היה קל, היו קשיים והיו גם נפילות, אבל בסופו של דבר אחרי שנים של השקעה הגעתי ליעד.

"עברו מאז כמה שנים, ונחשפתי לתוכנית החדשה של 'דרשו' שיצאה אז לדרך. חשבתי לעצמי שזאת הזדמנות נהדרת לחזור שוב על המשנה הברורה ויצאתי לדרך פעם נוספת.

"כמובן אם היית שואל אותי אם אצליח להיבחן על כל המשנה ברורה, ולא אחסיר אף מבחן במשך 11 שנים, לא הייתי מאמין שאצליח לעמוד בזה. אבל לא התייחסתי לזה כאל שבע שנות לימוד של כל המחזור, אלא כלימוד של חודש. את החודש הראשון אני רוצה לעבור, ללמוד שוב את הסימנים הראשונים ב'אורח חיים' ולהיבחן עליהם. עמדתי במשימה, והמשכתי לחודש הבא. כך חודש ועוד חודש, עד שהשלמתי שבע שנות לימוד, עשיתי סיום על המשנה ברורה יחד עם עוד עשרות אלפים שחגגו את השמחה הגדולה הזאת במעמדי הסיום הגדולים שערך 'דרשו', והמשכתי למחזור הבא".

(להמשך קריאה לחץ כאן)

- היו לך רגעים של קושי? שחשבת שלא תצליח להמשיך?

"בוודאי. לא פעם ולא פעמיים. זה קרה בעיקר כשהגענו במחזור הקודם ללימוד חלק ד' של המשנה ברורה שעוסק בהלכות עירובין. וגם בחלק ה', יש חלקים שלדעתי האישי מורכבים יותר מחלק ד', כהלכות תערובת וכדו'. "ידעתי שלא אצליח להוציא ציונים טובים כמו בשלושת חלקי המשנה ברורה הראשונים, אבל עשיתי חשבון עם עצמי, שגם אם אצא רק עם 60 אחוז ידיעה של חלק ד' ו-ה' של המשנה ברורה, זה עדיף על כלום. אז למדת, השקעתי והתאמצתי.

"יתירה מזאת, ידעתי שאם אשבר בחלקים הקשים, יאבד לי המחייה, ולא אוכל להמשיך גם כשיחזרו ללמוד את החלקים הקלים יותר. זה מאוד דרבן אותי להמשיך למרות כל הקושי, ואני חושב שבאמת יצאתי עם קניינים עצומים

הפותרתח מארח - הבמה שלכם ב'דרשו'

מיזם חדש מבית 'הפותרתח בכל יום' - הניוזלטר היומי של 'דרשו'

נדברו יראי ה' איש אל רעהו, וראיש את רעהו ועזורו ולאחיו יאמר חזק. ובפרט הדברים שייכים כאשר מדובר בקבוצה של יהודים יראי שמים ותלמידי חכמים המאוגדת כאן סביב מכנה משותף אחד, תורני - קבוצת נבחי 'דרשו', ללא ספק תהיה מכך תועלת מרובה לכולם."

אז אם יש באמתחתכם סיפורים אישיים שאירעו לכם או אצל משפחתם בהקשר למבחנים של 'דרשו', הלימודים של דרשו, או אפילו בכל נושא אחר - שיש בהם מסר וענין לציבור או חיזוק בענין מסויים; אם אתם מושכים בעט סופר ומסוגלים לכתוב מפעם לפעם טורים שונים של דעות, רעיונות, ארות, הגיגים בעניני דיומא, פרשת השבוע, וכדומה - 'הפותרתח' ישמח לארח אתכם ולתת לכם במה ראויה ומכובדת.

הכתובת לשליחת החומרים: info@dirshu.co.il. נא לציין: עבור 'הפותרתח מארח':

'הפותרתח מארח' הוא מיזם חדש מבית 'הפותרתח בכל יום' - הניוזלטר היומי הפופולארי של 'דרשו' המגיע מדי בוקר לתיבת המייל של עשרות אלפי אנשים - נבחי 'דרשו' בעבר ובהווה ועוד רבים אחרים.

במסגרת המיזם החדש, 'הפותרתח' יעמיד לרשות נבחי 'דרשו' את במתו מכובדת ויארח מדי יום את מכתביהם, סיפוריהם, הארותיהם והגיגיהם. הרב משה הרמן, מנהל מרכז התקשורת של 'דרשו' אומר, כי מטרת המיזם הינה לחבר בין עשרות אלפי הנבחים, וליצור אפיק ייחודי בו יוכלו להחכים, להתעשר ולהתחזק זה מזה.

"כל יהודי הוא עולם מלא", אומר הרב הרמן, "ואיזהו חכם - הלומד מכל אדם. כל אחד ומשעולו המיוחד בחיים, חווה את חוויותיו, עובר את נסיונותיו ומפיק את לקחיו, כפי שמזמנים לו משמים. לכל אחד יש מה לתרום עבור הכלל מנסיונו ומאורעותיו האישיים, ממחשבותיו ומרעיונותיו, בבחינת 'אז

החפצים בחיים - חפץ חיים יומי

על מי מותר - ואף מצוה - לדבר לשון הרע?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר 'חפץ חיים'

מומר להכעיס אף על אחת משאר עבירות שבתורה, כתב לעיל (כלל ו ס"ו בהגה"ה ובאמ"ח שם ס"ק כח) שיוצא על ידי זה לגמרי מכלל 'עמיתך', וראה משנ"ב (שם) שאפילו אם עבר שלא בפרהסיא, דינו כנכרי.

והנה לגבי יהודים שאינם שומרי תורה ומצוות בזמננו, נחלקו כידוע הפוסקים האם נחשבים כתינוקות שנשבו, ובביאורים ומוספים מביאים כי למעשה גם להסוברים שאינם נחשבים תינוקות שנשבו, בכל זאת לענין לשון הרע ייתכן שיש להחמיר ולדונם כתינוקות שנשבו - כן כתב בשו"ת אז נדברו (חי"ד סי' סט); וכן דעת הג"ר יהודה שפירא (דעת יהודה עמ' רמו) שאין לספר לשון הרע על מי שאינו שומר מצוות; וזאת מלבד רודפי ושונאי הדת, שעליהם מותר לספר אף כשהם תינוקות שנשבו ובגדר אנוסים, כדי שלא ילמדו מהם. ומאידך, דעת הגר"ח קניבסקי (דרך שיחה ח"א עמ' ריז, טובך יביעו ח"א עמ' שלה) שגם תינוק שנשבה אינו בכלל 'עמיתך' ומותר לספר עליו לשון הרע. וראה עוד בענין זה בהרחבה בביאורים ומוספים שם.

בסעיף ה' (כלל ח' מהלכות לשון הרע) כותב החפץ חיים: כי איסור לשון הרע הוא רק על אדם שנחשב עדיין בכלל 'עמיתך' - דהיינו עם שאתך בתורה ובמצוות. אך אנשים שמכירים שיש בהם אפיקורסות, מצווה לגנותם ולבזותם, ואף אין צריך לכוון בזה לתועלת. וטעם הדבר כתב לקמן (רכילות כלל ט סוף סט"ו), שעל ידי שיפרסם דעתם הכוזבת לעיני הכל ויגנה אותם, לא ילמדו אחרים ממעשיהם הרעים.

ומהו אפיקורוס? - מי שכופר בתורה ובנבואה מישראל, בין בתורה שבכתב ובין בתורה שבעל פה, ואפילו הוא אומר: כל התורה מן השמים חוץ מפסוק אחד, או קל וחומר אחד, או גזירה שווה אחת או דקדוק אחד.

בביאורים ומוספים מציינים כי גם מי שמלשין על ישראל בפני נכרים כתב הח"ח לקמן (סי"ג) שיצא מכלל 'עמיתך' ודינו כאפיקורוס; וכן המבזה תלמיד חכם, כתב לעיל (עשין ח) שנכנס בזה לכלל אפיקורוס; וכן מומר לחלל שבת בפרהסיא, כתב בספרו אהבת חסד (ח"א פ"ג ס"ג) שיצא מכלל ישראל; וכן

המוסר היומי

כמו בזמן הנעילה של יוה"כ"פ, שהאדם יודע שהוא זמן האחרון להחתם לחיים, כך צריך להיות האדם בזמננו...

מתוך לימוד המוסר היומי בספרי החפץ חיים:

הטוב יחול עלינו עם ישראל - שאנו התגברנו על יצרנו. וכאשר יתבונן האדם, שאנחנו קרובים כעת לזמן אשר יאמר עליו, וְהִגִּיעוּ שָׁנִים אֲשֶׁר תֵּאמַר אֵין לִי בָּהֶם תִּפְּץ, וכמו שאמרו חכמינו ז"ל שאלו הם ימות המשיח, שאין בהם לא זכות ולא חובה, כי נגמר כל העסק; בוודאי יחוס על נפשו. וכדוגמת זמן הנעילה של יום הכיפורים, שהאדם יודע שהוא זמן האחרון להחתם לחיים, כמה מתחזק לשוב בתשובה ולא להיות נרדם, ככה צריך להיות האדם בזמננו קרוב לה' ולשמוח בעבודתו בכל מה שיהיה ביכולתו, הן בענינים שבין אדם למקום והן בין אדם לחבירו, ואז אשרי וטוב לו בזה ובבא".

[ליקוטי אמרים השמטה]

"אמרו חכמינו ז"ל, אמר הקב"ה, פתחו לי פתח כמחט של סדקית ואני אפתח לכם פתח כפתחו של אולם. הכוונה, כי אף שאנו בגולה במצבנו הדל ואין בנו כוח לעמוד נגד היצר, ולהתחזק ולשוב בתשובה שלמה כבקשתנו תמיד, והחזירנו בתשובה שלמה לפניך, עלינו להתחזק ולשוב לפני ה' על כל פנים בפתח קטן של תשובה, והיינו, בחרטה גמורה על העבר וקבלה אמיתית על להבא, לשוב לפני ד' אלקינו, לקיים כל המצוות אשר ציונו. ואף שלא באנו עדיין לאהבת ה' ולא לידי יראה כראוי, על כל פנים 'שם' תשובה הוא כיון שמתחזק לקיים תורת ה' ומצוותיה בכל לבבו ונפשו. ועיקר כוונת הקב"ה הוא, שנהיה אנו המתחילים בתשובה, ואף שהוא יעשה העיקר, מכל מקום השם

לאחר כל תוכחה היה מבקש סליחה. לאחר שנזף בתלמיד שסרח, היה שואל בחרדה בזה הנוסח: "האמת שהתוכחה הגיעה לך, אבל אולי הגזמתי קצת בניסוח? בטון? אנה סלח לי..."

זהירותו המופלגת של מרן בעל השבט הלוי זצ"ל בכבוד הבריות

מן השאלות היותר מסובכות. הניח רבינו את העוף המבוש בקרן זווית, וקרא לעזרתו עשרות ספרי שו"ת ואחרונים, שנערמו על השולחן בזה אחר זה. בני הבית ממתנים שעה ארוכה לתחילת הסדר, אך רבינו מפלס דרכו בעב הענן של שאלת הכשרות. "ואז", סיפר השליח, "הרים רבינו את עינו, ולחש לי בחרדה גדולה: 'זה מן הסתם מזונו היחיד של המשגיח לכל ימי החג האז' - 'מזונו היחיד' אישר השליח. רבינו נאנח אנה מרה, ולחש כשהכאב מציף את עינו: "תלמידי חכמים שרויים בצער רח"ל... והרי יו"ט היום!"

הוא פתח שוב ספרי שו"ת ושוב דפדף ושוב נאנח, ואז אמר כך: "תגיד למרן המשגיח, שהעוף כשר לאכילה, אבל נו, יש בו שאלות שנאלצתי להתיר, תגיד לו כך בדיוק: 'העוף כשר לאכילה לכל אדם, אבל אדם גדול כמו המשגיח ראוי שיימנע מאכילתו'. "חזרתי לבית המשגיח", סיפר השליח, "ואמרתי לו דברים כהווייתן. הוא הרג מעט, וביקש את עזרתי בשנית: 'אם לא קשה לך אנא ממך, חזור לביתו של המרא דאתרא, ושאל אותו מנין לו שאדם גדול אני?'... השתוממתי מאוד, ועזות נעורים שהייתה בי, הביאה אותי לשאול את המשגיח: 'למאי נפק' מניין יודע הרבי על גדלותו? - בני הבית רעבים, השיב לי בפשטות, 'יחובת אכילת בשר ביו"ט חלה גם עלי. אני סומך על הגר"ש וואזנר כאורים ותומים, אבל חובה עלי לדעת מנין לו שאדם גדול אני. אם מפי השמועה וכדומה, אזי הבשר כשר גם עבורי, אולם אם יש לו ידיעה אמיתית על גדלותי, שאני לא יודע עליה, אני סומך עליו להטריף את הבשר'.

"חזרתי לבית הרב וואזנר, הוא הסתכל עלי שעה ארוכה בכאב, השפיל את ראשו ולחש לעצמו את המימרא: 'אוי לדור... שאי אתה יודע בצערן של תלמידי חכמים'. כאב לו שלמשגיח מפוניבז לא יאה עוף משלו לחג. מה עשה? ניגש בשקט, ללא אומר ודברים, למטבח, כשאני בינתיים מציץ מהצד, עטף את העוף המסופק והשליכו לפח. אח"כ פתח את המקרר הקטן וחיפש זמן רב עד שלבסוף מצא עוף אחר, והגישו לידי. 'תאמר למשגיח בשמי, שכמרא דאתרא אני אומר לו שחזרתי בי, ומותר לו לאכול את העוף בשלווה, ולקיים את שמחת החג כדבעי". השליח ההמום והנרגש, לקח את העוף המוחלף ויצא מן החדר, ועוד מהשביל שמע את קולו הטהור של הגר"ש וואזנר, האומר לעצמו: "אוי לו לדור... שאי אתה יודע בצערן של צדיקים".

פועל להשכין שלום

סיפר בנו של רבינו, הרה"ח ר' יוסף צבי וואזנר שליט"א, סיפור נורא שהתרחש בבורו פארק לפני כ-43 שנה והיה עד לו מקרוב: יהודי חיתן בשעטו"מ את בנו, לאחר כשנה זכו הזוג הטרי לחבוק בן זכר. כעבור תקופה קצרה קרה משהו נורא לאותו תינוק. ריח נורא של בר מינן החל נודף מאותו תינוק רח"ל. בצר להם הלכו ההורים לדרוש אצל הרופאים. ואלה אמרו שאין הם מכירים שום תרופה ורפואה לתופעה המוזרה. ההורים המיואשים התרוצצו מרופא לרופא וניסו להרבות בסגולות לרפואת בנם, אך כלום לא עזר. לבסוף תקווה אחרונה, נסעו לארץ ישראל כדי להיוועץ עם אבי, בעל שבט הלוי. כשנכנסו אל הקודש פנימה וסיפרו לאבי זצ"ל על המקרה המוזר עם בנם התינוק, תיכף שאל אבי, על שם מי קרוי הילד? השיב אבי הילד שהוא נקרא ע"ש הצד שלו, והוסיף: "על אף שהמנהג הוא לתת שם בילד הראשון אחר צד האמא, אך דא עקא שאני ואבי בסכסוך עמוק עם המחנות, ואף בחתונה עצמה כבר רבו ביניהם, ולכן לא רצינו לתת שם מהצד של האם". על אתר אמר להם אבי זצ"ל, כשהוא זועק מקירות לבו: "כשמחנותים רבים בניהם, ובפרט על נתינת שם לתינוק, נעשים בעונש כזה, רח"ל".

נבון עד למאוד, שאלו: "ומה נעשה כעת?", אמר להם מרן זצ"ל: "דבר ראשון צריכים אתם לעשות שלום עם המחנות. שנית, צריכים אתם להוסיף שם לתינוק על שם צד אמו". הרבה ברירות לא נותרו להם, והם קיבלו על עצמם את הפסק. ועוד אמר להם שיתקשרו עכשיו מביתו, ויפייסו את המחנות, וכאן כעת במקום הזה תוסיפו לו עוד שם. וכך עשו, כשנחתו חזרה באמריקה כבר הספיקו להבחין שהריח הרע שנדף מהתינוק נעלם, והתינוק התרפא כליל...

אלה הדברים אשר דבר משה (דברים א, א)

פירש רש"י: "לפי שהן דברי תוכחות. ומה כאן כל המקומות שהכעיסו לפני המקום בהן. לפיכך סתם את הדברים והזכירם ברמז, מפני כבודן של ישראל". רש"י מעלה על נס את רגישותו הרבה של משה רבינו ע"ה, בכך שהזכירם ברמז מפני כבודן של ישראל. דברי רש"י מתאימים עד מאוד לימים בהם אנו שרויים, ימי בין המצרים. אשר בימים אלו מוטלת החובה על כל אחד ואחד מישראל להרבות באהבת חינם, להיות אוהבין זה לזה, לכבד יותר זה את זה, ולהיות רגישים יותר האחד כלפי השני.

מיוחד במידותיו היה מרן בעל 'שבט הלוי' זצוק"ל. במיוחד ראו אצלו את הכבוד והאהבה שהוא רוחש כלפי כל אחד ואחד מישראל. גם כראש ישיבה לתלמידיו וגם כפוסק הדור, ראו את דרכו המיוחדת בהבנה וכיבוד הזולת, בלא הבדל בין חוג ועדה, כפי שהורו חז"ל: "שיהא שם שמים מתאהב על ידך". בשורות הבאות נגולל סיפורים נפלאים ומפעמיים ממרן בעל שבט הלוי זצוק"ל. סיפורים אלו, אשר הובאו בספר "הפוסק", ימחישו היטב את מידת אהבת ישראל וכבוד הבריות, שהיו טבועים בדמו של רבינו עד יומו האחרון עלי אדמות:

לאחר התוכחה היה מבקש סליחה

סיפר אחד מהאנשים הקרובים ביותר לרבינו ז"ע: בחורי הישיבה אהבו שהוא מוכיח אותם על מעשיהם. וזאת מדוע? כי לאחר כל תוכחה, כל תוכחה ממש! היה מבקש סליחה. לאחר שנזף בתלמיד שסרח היה שואל בחרדה של ממש, וזה היה הנוסח הקבוע שלו: "האמת שהפסק (התוכחה) הגיע לך, אבל אולי הגזמתי קצת בניסוח? בטון? פראגמי מיר אנה סלח לי...", ואז היה תולה עיניו חרדות בבן שיחו, תופס בכף ידו החמה את ידו של התלמיד ומתחנן, בפשטות, מתחנן על נפשו: "הגזמתי בניסוח אה?..." וכן על זה הדרך.

עוד מספר הנ"ל שהיה קרוב לרבינו: בני שימש אותו שנים כגבאי, לפני חתונתו, כשנאלץ להיפרד מהתפקיד, ניגש אליו רבינו, תפס אותו בשתי ידיו, ושאלו ברוך: "אתה סולח לי אם פגעתי בך במשהו?", "אבל הרבי מעולם לא פגע בי! אפילו לא פעם אחת!", השתומם הגבאי. רבינו מהרהר רגע: "יתכן שלא, אבל, הרי יתכן שהטרחתי עליך מעט יותר משנזקקתי... והרי סייעת לי מדי פעם לקום, ואולי קרה שנשענתי עליך יותר מדי... קצת יותר משנאלצתי, האם תסלח לי על הצד שהדבר קרה?", וכשניאות לסלוח לו, קרנו פני רבינו מאושר. עוד מספר אותו אדם, שהיה מקורב לרבינו, ביטוי נוסף מעולם הידידות שלו: "בניתי דירה חדשה, רבינו הגיע לביתי לקבוע מזוזה. מזגתי, כנהוג, 'לחיים משקה'. ברונפן עם מעט סופינים. רבינו עשה ברכה, וטעם מאותם מיני מגדנות. כשקם לצאת, שאל: 'האם בני הבית שלך נמצאים?' - 'נמצאים', השבתי. 'אני מבקש ממך, שתמסור לבני הבית שהעוגות היו טובות מאוד', בערה בו הכרת הטוב על העוגות שאכל..."

כואב את צערן של תלמידי חכמים

ליל פסח תשי"ח במעונו של המשגיח דישיבת פוניבז, הגאון ר' יחזקאל לוינשטיין. תקופת הצנע ששררה בזמן ההוא, מיררה את חיי היישוב בארץ, והעצימה את העוני המר, שהטיל בלאו הכי את חיתתו בסמטאות בני ברק. פניא דמעלי פסחא, השיגה הרבנית, רעיית המשגיח זצוק"ל, עוף אחד, שהיה אמור להספיק לכל בני משפחתה במשך כל שבעת ימי החג. החלה הרבנית להתעסק במלאכת הבישול, לקראת החג הקרב ובא. לפתע נתעוררה שאלה לגבי כשרות העוף, לא הייתה זו שאלה הלכתית גרידא, זו הייתה שאלה האם יפלוש הרעב בחרבו השלופה למעונו של השרף...

התארחתי במעונו של השרף בליל החג ההוא, סיפר תלמיד ישיבת פוניבז, שהיה גם קרוב לרב וואזנר. כשמע המשגיח שיש שאלה בעוף, סירב לקבל אחריות וביקש ממני לסור למעונו של רבינו עם העוף, שיכריע בנידון. נכנסתי למעונו של רבינו, הוא כבר החל בהכנות לסדר. כשמע ששליח המשגיח אנוכי, זינק ממקומו בחרדת קודש, וליווה אותי לחדר אחר. נטל את העוף וזכוכית מגדלת, וניגש לסוגיה כאל שאלת חיים. מסתבר, שהשאלה שהתעוררה הייתה